

Анотації курсів для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія (практична психологія)

ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ПРАКТИКИ В РОБОТІ ПСИХОЛОГА

Метою даної навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з практичними техніками роботи в основних сучасних напрямках психотерапії та особливостями їхнього використання в роботі психолога. Завданнями є: ознайомити з основами психотерапевтичних практик сучасних напрямків психотерапії; сформулювати розуміння сутності психотерапевтичних практик, основних принципів та етапів їхнього використання в роботі психолога; ознайомити з основними вимогами та закономірностями використання психотерапевтичних практик в роботі психолога.

Даний навчальний курс складається з 3 розділів: психотерапевтичні практики психодинамічного напрямку психотерапії та трансактного аналізу; психотерапевтичні практики когнітивно-поведінкового напрямку психотерапії; психотерапевтичні практики екзистенційно-гуманістичного напрямку психотерапії.

МЕТОДОЛОГІЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Зміст освітньої характеристики магістра висуває серйозні вимоги до рівня професійної підготовки психолога, який повинен уміти орієнтуватися у різноманітних теоретичних парадигмах, усвідомлено та ефективно планувати та організовувати психологічне дослідження, використовувати досягнення сучасних наукових галузей, що вивчають людину і суспільство. Навчальна дисципліна «Методологія психологічних досліджень» містить у собі розгляд традиційних та сучасних поглядів на найбільш суттєві, основоположні проблеми психологічного дослідження.

Мета курсу полягає у формуванні у студентів умінь та навичок методологічного аналізу теоретичних концепцій та психологічних явищ, як індивідуальних, так і суспільних.

Зміст курсу складають наступні теми: Концептуальні основи наукового пізнання. Раціоналізм, емпіризм та позитивізм у науковому пізнанні. Наука та наукове мислення. Характеристика наукової теорії. Властивості і параметри наукової теорії. Функції наукової теорії. Наукове дослідження.

Характеристика теоретичного та емпіричного дослідження. Особливості психологічної теорії. Основні проблеми психології. Теоретичні парадигми у психології. Поняття «класичної» і «некласичної» психології. Системний підхід у психології. Генетичний підхід у психології. Методологічні проблеми психології. Проблема методологічного плюралізму в психології. Система методологічних принципів психології. Категоріальний апарат психології. Особливості емпіричних досліджень у психології. Проблема репрезентативності соціально-психологічних досліджень.

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ПСИХОЛОГІЇ

Навчальний курс «Сучасні освітні технології у викладанні психології» є логічним продовженням і поглибленням змісту методики викладання психології, яка вивчалася студентами першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія. Освоєння інноваційних освітніх технологій у викладанні психології дозволить майбутнім практичним психологам не лише опрацювати з учнями психологію як навчальний предмет на рівні сучасних вимог, але й здійснювати просвітницьку роботу з різними категоріями клієнтів психологічної служби в установах і організаціях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес впровадження інноваційних підходів у навчально-виховний процес освітніх закладів з метою удосконалення системи поширення психологічних знань.

Мета вивчення дисципліни – сформувати готовність майбутніх магістрів психології до застосування інноваційних технологій у викладацькій та просвітницькій роботі практичного психолога.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів із сучасними педагогічними теоріями, технологіями, методиками, що використовуються в освіті;
- сформувати здатність студентів організувати процес вивчення психології, використовуючи методи та прийоми сучасних освітніх технологій.
- сформувати у студентів під час вивчення курсу професійно-методичні вміння, необхідні для ефективної роботи в галузі використання інноваційних технологій в освіті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

- здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість;
- організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Навчальна програма з дисципліни «Економічна психологія», що викладається для здобувачів II (магістерського) освітнього рівня спеціальності 053 Психологія ставить за мету надати теоретичні знання і практичні уміння розуміння впливу економічних факторів на людину як суб'єкта господарських відносин, що охоплює сферу розподілу та споживання, підприємництва та товарно-грошового обміну. Економічна психологія розглядає актуальні проблеми врахування особистісних якостей, моделей економічної поведінки і психологічних закономірностей в господарській діяльності, що сприяє розумінню і вдосконаленню власної економічної поведінки з урахуванням їх психологічної складової.

До системи знань економічної психології входять: менеджмент, маркетинг, організаційна психологія (поведінка), психологія особистості і групи, психологія праці й інженерна психологія, психологія реклами, паблікрейшенз (ПР), етика ділового спілкування.

АКТИВНЕ СОЦІАЛЬНО - ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІЗНАННЯ

Для розвитку ефективної психологічної служби в Україні необхідним є впровадження комплексного підходу у роботу психолога-практика, створення умов для розвитку його рефлексивних знань, навичок самопізнання і пізнання інших. Тому розроблений Т. С. Яценко метод активного соціально-психологічного пізнання сприяє повноцінному підходу до подолання проблем та труднощів в роботі психолога-практика, а також ефективному подоланню психологічних бар'єрів як у протагоніста так і в психолога.

Основною метою курсу є: розкрити зміст терміну «активні соціально-психологічні методи пізнання»; цілі та задачі активних соціально-психологічних методів навчання, їх відмінності від соціально-психологічних методів; ознайомити студентів із загальними засадами функціонування психіки в її свідомих і несвідомих аспектах, статичних і динамічних характеристиках; надати майбутнім психологам-практикам знань про психоаналітичні основи розуміння динаміки психіки, закономірності формування та вияву її глибинних механізмів, а також розкриття засад професіоналізму психолога-практика, що працює у глибинно-психологічному ключі пізнання психіки. В результаті вивченого курсу студенти зможуть: застосовувати знання загальних теоретичних положень про закономірності функціонування психіки та особливості психоаналітичного підходу до її розуміння; знати принципи роботи та методичні вимоги спільні для учасників і керівника групи АСПП; розкрити особливості процесуальної психодіагностики; застосовувати невербальні та вербальні методи роботи в групі АСПП; здійснювати психотерапевтичну діяльність із застосуванням науково верифікованих методів та технік відповідного до феноменологічного підходу пізнання психіки суб'єкта; Оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ПРОЕКТИВНІ МЕТОДИ В ПСИХОЛОГІЇ

Основною метою курсу є оволодіння студентами теоретико-методологічними основами проєктивних методів, формування навичок самостійного проведення проєктивних методик. Завдання вивчення дисципліни: ознайомити майбутніх фахівців із класифікацією методів та психометричними основами психодіагностики; проаналізувати специфіку використання тестів, стандартизованих самозвітів та проєктивних методик; розкрити особливості організації та проведення психодіагностичного обстеження, а також наукового експериментального психологічного дослідження; висвітлити специфіку психодіагностики різних сфер особистості; охарактеризувати використання психодіагностичного інструментарію у роботі з різними категоріями клієнтів; виробити у слухачів ряд практичних умінь та навичок; сприяти становленню професійного мислення психолога; активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

У процесі вивчення курсу студенти мають ознайомитися із специфікою проєктивних методів як невід'ємної частини діяльності практичного психолога. Засвоєння змісту матеріалу дисципліни передбачає ознайомлення з первинними елементами проєктивного методу, його теоретичними принципами, етапами проведення, прийомами обробки, представлення результатів та їх аналізу. Значення курсу полягає також у сприянні розвитку рис справжнього науковця, творчих здібностей, допитливості, теоретичного та практичного мислення, розширенні наукового світогляду.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ (дисципліна іноземною мовою)

CURRENT ISSUES OF PSYCHOLOGICAL SCIENCE AND PRACTICE

Навчальний курс викладається для студентів магістерського рівня навчання, які зацікавлені в професійному зростанні. Мета полягає у забезпеченні професійного рівня підготовки майбутніх практичних психологів, які надають базовий спектр психологічних послуг особистості за запитом. Програма передбачає ознайомлення з актуальними проблемами психологічної науки та практики, методами надання психологічної допомоги за основними напрямками діяльності: консультування, діагностика, корекція,

профілактика, підвищення психологічної грамотності, дослідницька діяльність та планування в умовах, що пропонуються.

Навчальна дисципліна включає теми: управління стресовими ситуаціями, кібербулінг, зменшення тривожності під час тестування, навички тайм-менеджменту, подолання тривожності в процесі усного мовлення, ефективне спілкування та розв'язання конфліктів, навички формування лідерства та самооцінки, крос-культурні дослідження, використання інструментів ІКТ для надання психологічної допомоги онлайн.

Теоретичний та прикладний контекст розглядаються у взаємодії та ілюструються тематичними дослідженнями, враховуючи професійну етику.

This is an advanced class for students preparing for their rewarding career. The course is designed to provide specialized training for future applied psychologists who tailor their services to the particular needs of each person and each situation. They will be able to provide such core services: consultation, assessment, intervention, prevention, education, research and planning in a variety of settings. Some of the current issues are: Stress Management, Test Anxiety Reduction, Time Management Skills, Overcoming Speech Anxiety, Conflict Resolution, Leadership Skills, Building Self Esteem, Communication Skills, Cross-Cultural Studies.

The program emphasizes personal understanding and skills development. Theoretical and applied contexts will be addressed. Specific case examples will illustrate applications of theory to professional practice. Ethical issues and self-reflection will also be addressed.

ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Даний навчальний курс побудовано у формі практикуму, який спрямовано на поглиблення і удосконалення навичок діяльності практичного психолога, формування професійних якостей та компетенцій. Він носить комплексний характер та складається із змістових частин, які стосуються

різних напрямків, завдань та категорій клієнтів психологічної служби в системі освіти.

Навчальна дисципліна містить наступні розділи, які вивчаються студентами окремо, на різних курсах:

Технологія роботи психолога у галузі профорієнтації:

Психологічні проблеми профорієнтації та профдобору. Можливості та обмеження профконсультаційного прогнозу. Етапи організації та проведення роботи підбору кадрів та психологічні аспекти їх атестації. Методи профдобору. Методи оцінки профпридатності. Профконсультування.

Технологія роботи психолога з сім'ями учнів різного віку: Основні концепції роботи психолога з батьками. Просвітницька робота психолога з батьками. Виховання батьків: мета, зміст, функції, задачі. Батьківські збори як активна форма взаємодії психолога з батьками. Діагностика сім'ї та сімейного виховання. Вихідні положення проведення консультативної роботи. Основні напрямки і принципи консультативної роботи з батьками. Профілактична та просвітницька робота психолога з батьками. Психокорекційна робота психолога з сім'єю. Організація психологічної допомоги сім'ї.

Технологія психопрофілактичної роботи: прикладні можливості психопрофілактики в школі; функції психологічної служби в наданні психологічної допомоги школярам та шкільному колективу; теоретичні основи психогієни та психопрофілактики; засоби та стратегії здійснення психогієни та психопрофілактика. робота психолога з дітьми з порушенням по типу дідактогенії; робота з жертвами катастроф, аварій та нещасних випадків.

Технологія організації психологічної допомоги суб'єкту: Теоретична частина курсу розкриває історію становлення сучасної системи надання психологічної допомоги, її теоретичні засади, особливості психологічної допомоги в роботі практичного психолога, фокусує увагу на межах компетенції практичного психолога щодо надання психологічної допомоги клієнтам, розкриває особливості взаємодії консультант – клієнт у процесі надання психологічної допомоги; надає можливість з'ясувати особливості психологічних проблем різних груп користувачів.

Практичні заняття спрямовані на формування та відпрацювання навичок надання психологічної допомоги в процесі роботи практичного психолога з різними категоріями клієнтів.

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Юридична психологія – науково-практична дисципліна, яка досліджує психологічні закономірності системи «людина – суспільство – право», розробляє рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності цієї системи. Вивчення юридичної психології сприяє розумінню студентами сутності соціально-психологічних явищ, які виникають у сфері взаємодії, підпорядкованої правовим нормам. Зміст курсу дозволяє студенту-психологу набути умінь, спрямовані на удосконалення діяльності правоохоронців, на допомогу у регулюванні взаємовідносин між працівниками правоохоронних органів та громадянами, правопорушниками, злочинцями, поглиблено розуміти мотиви вчинків і поведінки останніх.

В курсі юридичної психології студенти вивчають психологічні основи цивільно-правового регулювання та цивільного судочинства; психологічні механізми злочинної поведінки, криміналізації особистості, психологічні аспекти групової злочинності; психологічні основи попереднього розслідування; завдання та порядок проведення психологічної консультації і судово-психологічної експертизи; психологію судового процесу; психологічні основи ефективного спілкування юристів; психологічні основи функціонування пенітенціарної системи; психологічні основи ресоціалізації злочинців.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Навчальна дисципліна є органічним продовженням курсу «Основи психологічного консультування» з циклу підготовки практичного психолога за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра. Метою викладання

дисципліни є поглиблення знань про сучасні технології та можливості індивідуально-психологічного консультування з метою забезпечення емоційної, смислової, та екзистенційної підтримки людини; систематизація та удосконалення умінь та навичок надання професійної психологічної допомоги.

Програма курсу містить розділи: Життєва криза та можливості її опанування. Стратегії кризового консультування. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем. Консультування батьків з приводу проблем і складностей у житті дитини. Спеціальні проблеми психологічного консультування.

ПОЗИТИВНА ПСИХОТЕРАПІЯ

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення майбутніх психологів з теоретичними положеннями позитивної психотерапії та формування навичок їх застосування на практиці.

Зміст курсу включає філософію та теоретичні положення, принципи та методи позитивної психотерапії Н.Пезешкіана; основні техніки консультативної та терапевтичної роботи з використанням Позитум-підходу; алгоритм консультування у Позитум-підході; поняття первинних і вторинних здібностей у позитивній психотерапії; основні сфери життєдіяльності особистості та пошуки резервів і шляхів їх гармонізації; способи розв'язання конфліктних ситуацій у позитивній психотерапії. У результаті вивчення курсу студенти оволодівають понятійним апаратом позитивної психотерапії та навичками застосування технік позитивного підходу для самопомоги та у консультативній роботі практичного психолога.

ПСИХОЛОГІЯ ДУХОВНОСТІ

Мета вивчення дисципліни – забезпечити оволодіння магістрантами теоретичними знаннями про феноменологію, принципи і закономірності психіки людей на різних рівнях духовного й особистісного розвитку та виробити практичні уміння виявляти особливості духовного розвитку людей і надавати психологічну допомогу в розкритті духовного потенціалу.

Під час вивчення курсу студенти знайомляться з основними культурно-історичними традиціями і практиками духовного розвитку і самоудосконалення особистості; з прийомами аналізу духовного змісту різноманітних проявів людського життя, діяльності та спілкування; з психологічними засадами світових культурно-релігійних традицій і практик духовного розвитку і психічного вдосконалення людини.

У результаті вивчення курсу магістранти отримують навички психологічної діагностики і психологічного супроводу психічного розвитку осіб, що знаходяться на різних ступенях духовного розвитку і прагнуть до самоудосконалення; діагностування стану духовної кризи і розробки стратегії виходу з неї у процесі психотерапевтичної роботи.

ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Мета викладання курсу – усвідомлення значущості знань про віковий розвиток особистості та можливість їх застосування в умовах організованого навчально-виховного процесу; формування у студентів діалектичного підходу до розуміння психіки конкретного учня; озброєння ефективними засобами керування процесом становлення особистості і розвитку психіки на різних вікових етапах.

Курс носить інтегрований характер та складається з двох частин:

Основні розділи вікової психології: Дослідження закономірностей психічного розвитку на різних етапах її індивідуального життя (онтогенезу) як предмет вікової психології. Методи вікової психології. Психічний розвиток, основні концепції психічного розвитку, його умови та періодизація.

Психологічна характеристика особливостей психічного розвитку в ранньому дитинстві, дошкільному, молодшому шкільному, середньому шкільному (підлітковому) та старшому шкільному (юнацькому) віці. Розвиток пізнавальних процесів. Формування моральних якостей, самосвідомості, внутрішньої позиції, соціальної активності в різні вікові періоди. Психологія дорослої людини та особливості психології старості.

Основні розділи педагогічної психології: предмет, методи, завдання педагогічної психології; психологія навчання; психологія учіння та навчальної діяльності; психологія виховання; психологія особистості вчителя та педагогічної діяльності.

Знати:

- основні закономірності розвитку дитини на кожному етапі онтогенезу; новоутворення, сенситивні періоди, провідні види діяльності;
- методи наукового дослідження та вивчення психічних властивостей особистості;

- фактори і умови формування особистості дитини, її ефективного навчання і виховання.
- теоретичні основи психології учіння та психології навчання;
- зміст, структуру і закономірності учбової діяльності учнів, педагогічної діяльності вчителя;
- вікові особливості засвоєння знань і розумового розвитку учнів молодшого шкільного віку;
- оптимальні умови організації навчально-виховного процесу;
- прийоми і засоби корекції і розвитку навчальної діяльності і становлення особистості учня в молодшому шкільному віці.

Уміти:

- здійснювати контроль за особливостями розвитку інтелектуальної та особистісної сфери учнів, динамікою розвитку учнівського колективу;
- застосовувати корекційно-розвивальні прийоми впливу на психіку учнів;
- здійснювати виховну роботу, спираючись на знання індивідуально-вікових особливостей особистості учнів;
- створювати оптимальні умови навчання, спілкування, творчої активності учнів та учнівських колективів.
- виділяти психологічний аспект педагогічних явищ і процесів;
- використовувати знання з метою створення оптимальних умов навчання і виховання учнів молодшого шкільного віку;
- аналізувати і оцінювати ефективність педагогічної діяльності (власної і колег);
- застосовувати прийоми розвитку і удосконалення навчально-виховної роботи.

ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ

Мета курсу – ознайомити студентів із змістом, основними видами та механізмами психологічного впливу; сформувати у них уявлення про методи конструктивного здійснення та протистояння впливу.

Курс складається з таких розділів: зміст та суттєві характеристики психологічного впливу; теоретичні дослідження впливу як соціально-психологічного феномену; концепції соціального впливу; види впливу залежно від методів і прийомів здійснення, тривалості, специфіки ефекту; прийоми маніпулятивного впливу, мотиви маніпулятивної поведінки особистості, етичний аспект маніпулятивного впливу; зміст та особливості сугестивного впливу, самонавіювання як різновид сугестивного впливу;

соціальні чинники психологічного впливу у міжособистісній, особистісно-груповій та міжгруповій взаємодії; правила ефективного здійснення впливу у діловому спілкуванні.

У результаті вивчення дисципліни студент оволодіває практичними методами розвитку особистісної здатності ефективно впливати на інших та протистояти маніпулятивному впливу.

ЕКСТРЕМАЛЬНА ТА КРИЗОВА ПСИХОЛОГІЯ

Метою викладання навчальної дисципліни курсу: «Екстремальна та кризова психологія» є надання студентам знань основ кризової та екстремальної психології: основних категорій, базових принципів і методів роботи психолога в кризових та екстремальних ситуаціях.

Мета курсу: ознайомлення студентів із основними поняттями, що використовуються в межах кризової та екстремальної психології на основі їх семантичного та феноменологічного аналізу; розкрити діагностичні критерії різних кризових та екстремальних станів; показати основні напрямки розвитку і динаміку кризових та екстремальних станів; сформулювати уявлення про методи психологічної допомоги постраждалим в умовах надзвичайної, екстремальної ситуації та психологічного супроводу особистості у скрутних, кризових життєвих ситуаціях, шляхів збереження її психологічного здоров'я в критичних ситуаціях і на поворотних етапах життя.

Загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність генерувати нові ідеї та приймати обґрунтовані рішення (креативність); уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання: робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій; розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації; вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності; здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.